

Breed kanaal, smalle basis

De Vlaamse overheid wil het Schipdonkkanaal verbreden, om de haven van Zeebrugge beter te ontsluiten. Een prachtig plan, meent de regering. Een dreigende ecologische ramp, stellen buurtbewoners, milieuverenigingen en landbouworganisaties. En er is iets dat de overheid over het hoofd ziet: er is te weinig water voor een extra kanaal.

DOOR CATHY GALLE

Het klinkt mooi als je Leo Clinckers, gedelegeerd bestuurder van de NV Waterwegen en Zeekanaal, de plannen hoort uitleggen. "Vanuit de haven van Zeebrugge worden maar weinig goederen vervoerd via de binnenvaart", stelt hij. "In de haven van Antwerpen is dat 32 procent, in die van Gent zelfs 36 procent. In Zeebrugge gaat het om een luttele 2 procent." En er is ook een reden voor dat lage percentage binnenvaart vanuit Zeebrugge. Clinckers: "De huidige waterverbinding tussen Brugge en Gent is er slecht aan toe. Het is vijftig jaar geleden dat dat kanaal nog eens aangepakt werd."

Dus moet er volgens Clinckers een nieuw kanaal komen, door het huidige smalle Schipdonkkanaal tussen het West-Vlaamse polderdorpje Damme en het Oost-Vlaamse Zomergem te verbreden. Over een traject van zo'n 50 kilometer. "De bedoeling is om het nieuwe kanaal ook te laten aansluiten op het Seine-Schelde-Westproject", legt de gedelegeerd bestuurder uit. "Dat is een internationaal project om het Schelddebekken aan te sluiten op dat van de Seine, met de bedoeling de binnenvaart aanzienlijk te verbeteren. Als we de haven van Zeebrugge niet willen isoleren, moeten we wel mee op de kar springen."

Volgens Clinckers is de ongerustheid bij de omwonenden voor een groot stuk onterecht. "We weten waar we mee bezig zijn. Er zullen uiteraard enkele ontegeningen moeten gebeuren voor de verbreding van het kanaal, maar we spreken hier niet over een kanaal van honderden meters, hé. De impact blijft relatief beperkt."

Sinds vorig jaar loopt er een haalbaarheidsstudie, die eind april moet afgerond zijn. Tegelijkertijd laat de overheid een milieueffectenrapport opstellen, al wacht ze niet op de resultaten ervan. Volgens Clinckers zal er wellicht in mei al een principiële beslissing worden genomen.

De gedelegeerd bestuurder benadrukt dat er voor de bewoners en voor de hele maatschappij tal van voordelen zijn aan dit project. "Een betere werking van de haven van Zeebrugge zorgt voor werkgelegenheid. En ik neem aan dat iedereen het met mij eens zal zijn dat minder vrachtwagens op de weg een goeie zaak is. Minder uitstoot van CO2 en fijn stof, en ook minder ongevallen."

Kort samengevat: een project van alge-

meen nut waar niemand tegen kan zijn, volgens de gedelegeerd bestuurder van de NV Waterwegen en Zeekanaal.

En toch. Het protest begon een jaar geleden in Damme. De Vlaamse regering gaf in maart van vorig jaar de opdracht om een haalbaarheidsstudie te maken over de verbreding van het Schipdonkkanaal. Bij enkele Dammenaren ging het alarm rinkelen. Er circuleren al dertig jaar plannen om de haven van Zeebrugge beter te ontsluiten, maar deze keer was het anders. Nu was enkel nog sprake van een verbreding van het Schipdonkkanaal. Alle andere alternatieven, zoals een betere spoorverbinding, kwamen niet meer ter sprake.

De actievoerders verenigden zich en kwamen in contact met geestesgenoten uit de andere dorpen aan het kanaal. Eind vorig jaar werd de vzw 't Groot Gedelf opgericht, een vereniging van alle tegenstanders van de verbreding. "Onze boodschap is duidelijk. We begrijpen dat een haven zich moet kunnen ontplooiën, maar dit project heeft zo'n grote impact dat het onverantwoord is", zegt Guy Plasschaert van de actiegroep.

HOEZO, LAGE IMPACT?

Vooraf het feit dat de overheid dit project verkoopt als ecologisch stuit hen tegen de borst. Plasschaert: "Er moeten miljoenen kubieke meter vervuild slib worden uitgegraven en opgeslagen. De tienduizenden populieren langs het kanaal worden omgehakt. Er zullen honderdduizenden kubieke meter beton gegoten worden. Meer dan twintig bruggen van tien meter hoog komen in het mooie polderlandschap te staan. Duizenden vogels dreigen hun habitat te verliezen. Honderden hectaren landbouwgrond verdwijnen. Is dat ecologisch? Is dat wat ze bedoelen met 'lage impact'?"

Een nieuw kanaal is nergens voor nodig, menen de actievoerders. Dat was ook het besluit van de Maatschappelijke Impactstudie voor de ontsluiting van de Vlaamse Kusthavens (MAIS) uit 2001, die er kwam op vraag van de toenmalige Vlaamse regering. De conclusie was: ontsluiten doe je best via het spoor of via de zogenaamde estuaire vaart, via de zee dus. Maar de huidige regering legt die MAIS-studie naast zich neer.

Dinsdagavond. De grote zaal van sportcentrum Den Boer in het Oost-Vlaamse Zomergem zit afgeladen vol. De gemeente organi-

■ Stefaan Declercq, Luc Lagauw en Guy Plasschaert (v.l.n.r.) van de vzw 't Groot Gedelf, tegenstanders van de verbreding van het Schipdonkkanaal. Plasschaert: 'Dit project heeft zo'n grote impact op de omgeving dat het onverantwoord is.'

seert er een informatievergadering over de verbreding van het Schipdonkkanaal. Aan de opkomst te zien is dat blijkbaar lang niet alleen in Damme een gevoelig thema.

Een van de sprekers is van Paul Van Steelandt, een gepensioneerd topambtenaar die werkzaam was bij de Vlaamse Gemeenschap en nog steeds een autoriteit is op vlak van waterhuishouding. Hij heeft een krachtige boodschap voor zijn vroegere werkgever: "Blaas dit project af". Er is namelijk een gebrek aan zoet water in ons land en

Een verbreed kanaal is nergens voor nodig, menen de actievoerders. Dat was ook het besluit van een studie uit 2001 op vraag van de toenmalige Vlaamse regering, maar de huidige regering legt dat naast zich neer

vooral in Nederland. "Nederland is een land dat grotendeels gewonnen is op de zee en dus een zilte ondergrond heeft", legt de expert uit. "Daardoor is er een tekort aan zoet drinkwater. Er zijn afspraken tussen Vlaanderen en Nederland waarbij wij ons verbinden om gemiddeld dertien kubieke meter zoet water per seconde in het kaneel Gent-Terneuzen te lozen, om de zoutinvasie daar tegen te houden."

De grafieken met lozingen waarover de

expert beschikt, tonen aan dat Vlaanderen bij droge periodes die afspraak nu al niet kan nakomen. "Het is dus fysisch onmogelijk om een nieuw kanaal te maken", zegt de waterdeskundige. "Om dat nieuwe kanaal te vullen, zullen ze iets moeten doen. Ofwel zeewater *bijsteken*, waardoor de poreuze grond in deze regio zal verzilten, ofwel grondwater trekken. Dat is allebei nefast voor de waterhuishouding in de hele regio."

Ook op het kanaal zelf dreigen er problemen. Het Schipdonkkanaal is een afleidingskanaal voor het zogenaamde Groot Pand, de streek rond Gent. "Afwatering en scheepvaart gaan gewoon niet samen. Bij veel neerslag en dus veel afwatering wordt varen op dat kanaal moeilijk. Een week gieten en er kan geen boot meer het kanaal op."

NIET GENOEG WATER

Een verhaal waar geen speld tussen te krijgen is, vindt ook de milieubeweging. De Bond Beter Leefmilieu, Natuurpunt, het Groenegordelfront en nog enkel andere milieuverenigingen scharen zich achter de actievoerders. "Het is zelfs nog erger", stelt Eric Grietens van de Bond Beter Leefmilieu. "Bij droog weer zal men moeten kiezen. Eén mogelijkheid is water toevoegen uit het kanaal Gent-Terneuzen, maar dan geraakt er geen schip meer tot in de haven van Gent. De tweede optie is bijvullen met zeewater, met verzilting van de regio tot gevolg. Wat men ook kiest, het is altijd slecht. Het is eigenlijk simpel: er is gewoon te weinig water voor een extra kanaal."

De milieubeweging vreest ook voor de komst van industrieterreinen langs het kanaal. "Dat zal misschien niet meteen

gebeuren, maar op termijn zijn dergelijke zones onvermijdelijk", zegt Grietens. "Dan verandert niet alleen het hele uitzicht van de streek, maar zullen ook tal van natuurgebieden verdwijnen."

Er is nog steun voor de tegenstanders. Van de landbouworganisaties met name, wegens het verlies aan grond. En ook de academische wereld leeft mee. "We mogen ons wel eens afvragen of zo'n project nodig is", stelt professor Frank Naert, hoogleraar aan de Hogeschool Gent en gastprofessor openbare financiën aan de UGent. "De haven van Zeebrugge creëert te weinig toegevoegde waarde om dossiers als deze te claimen."

Ook professor ruimtelijke planning Georges Allaert roept op tot voorzichtigheid. "We mogen de impact van zo'n project op de directe omgeving niet onderschatten", stelt hij. "Er moet in Vlaanderen dringend eens nagedacht worden over de manier waarop de besluitvorming voor dit soort projecten gebeurt. Die besluitvorming moet ingebed zijn in een duidelijke visie en er moet op zijn minst een onafhankelijk en objectief onderzoek naar de haalbaarheid gebeuren. Er moet rekening gehouden worden met alle aspecten, ook uit de lokale gemeenschappen. Dat is hier duidelijk te weinig gebeurd."

Voor de tegenstanders van de verbreding is er wel nog een sprankeltje hoop. De vzw 't Groot Gedelf slaagde er de voorbije weken in om meer dan 18.000 handtekeningen in te zamelen. Genoeg om in het Vlaams Parlement een hoorzitting af te dwingen over de kwestie. "We hopen dat er bij de parlementairen ook mensen zijn die verder durven te kijken dan de uitleg van de NV Zeekanaal", zeggen de actievoerders.

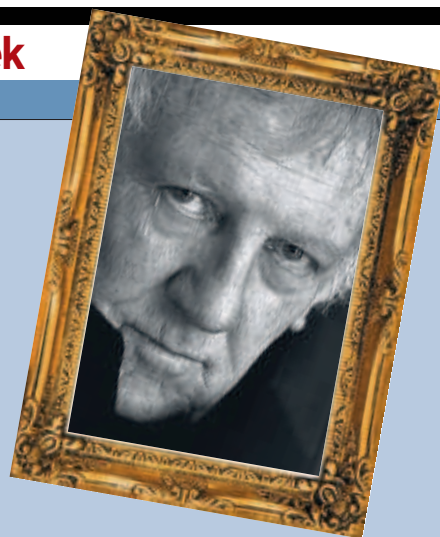
De heerser van de week

Hugo Claus

Ik weet niet of u het al gemerkt had, maar de titel van deze rubriek moet meestal met veel ironie begrepen worden. De uitgereikte kroon is eigenlijk een paar ezelsoren.

Dat was initieel niet de bedoeling - ik ben een optimist en zie bijna alle mensen graag. Het wekelijkse stort van nieuwsberichten en idioten is helaas te groot om zonder blozen zomaar heersers aan te duiden. Dat zou bepaald naïef zijn, en ik ben in veel andere dingen al zo naïef.

Als die zeldzame echte heerser dan passeert, is dat bijna tot mijn verwondering en ongeloof. Misschien is mijn perceptie vergrijsd door het schrijven van columns. Ik overweeg een overstap naar de lifestylepagina's. 'Paul Baeten Gronda en de wonderere wereld van de daycarerèmes' is niet

enkel een goede titel, het is ook wat mensen willen lezen.

Ik heb nooit de eer gehad in het licht van Hugo Claus te mogen treden. Dat spijt me verschrikkelijk, maar ik vermoed dat het beter zo is. Zijn licht zou me veel te fel zijn geweest. Ik zou me belachelijk gemaakt hebben door te stamelen en overvloedig te

God chiep de mens, uw buurman rijdt het gras af, anderen gaan winkelen. Je kunt van alles doen op een zaterdag. Maar er is er slechts één die kan heersen. En waar zou die dat beter doen dan hier?

transpireren. Niemand schudt graag een zwetende pol. Het zou ook een platte vorm van parasiteren geweest zijn, mocht ik Claus ooit ontmoet hebben. Want het spreekt voor zich dat ik hem niets nieuws had kunnen vertellen. Hoewel ik wel een paar erg vettige anekdotes ken. Naar het schijnt genoot hij daarvan, van vettige praat. Mijn manke pogingen om bij hem in de smaak te vallen zouden gênant geweest zijn.

Hugo Claus herinnerde ons aan alle dingen die dit land kwijt blijkt te zijn. Durf, rock-'n-roll, zonnebrillen, fantasie en schoonheid. En nog een heleboel andere dingen.

Het België dat Claus achterlaat, is een land met een persoonlijkheidscrisis, een verzameling mensen die mokken over winkelarretjes en personages uit soaps. Een land zonder verdriet, maar in de waan van zijn eigen betweterigheid. Een land

om te ontvluchten en te vergeten.

Hollanders en andere Amerikanen bezingen graag de bourgondische warmte die zij in België vinden. Onze gezelligheid. Ik weet niet hoe het er in Nederland aan toegaat, maar ik vind het allesbehalve gezellig in België. Ik doe nochtans mijn best om de goede sfeer op te zoeken, maar ik vind ze niet.

Het lijkt alsof ons land is overgenomen door Geena Lisa en de bedenkers van *Alles moet weg*, het VTM-programma met Koen Wauters, niet de debuutroman van Tom Lanoye. Wij kijken omhoog en zien alleen middelmaat. Middelmaat in een grijs pak of in een glitterkostuum, in de wandelgangen en in de backstage.

Toen Claus deze week in allerlei vormen verscheen, dwarrelde zijn parfum van seks, kleur en genie over ons. 'Ja', dacht ik, 'in zijn België wil ik leven. Dat is mijn land.'

Mijn eerbetoon aan Claus zal erin bestaan

om meer in het leven proberen te staan zoals hij dat deed. Kritisch en zonder scrupules, maar met zoveel flair, liefde en humor. Ik zal grandios falen in mijn opzet, maar dat is niet erg. Veel dingen zijn een pak minder erg dan ze lijken. Zeker hier, in het land van gelijkstroom in plaats van wisselstroom, van navels in plaats van visies, maar ook van kameraden in plaats van kennissen.

Het nieuwe verdriet van België is misschien wel ons zelfmedelijden. Wij verliezen te veel tijd met wijzen en krabben. Andere landen zien ons en denken: 'Al goed dat het daar zo gezellig is.'

Maar zij hebben Claus nooit gekend. Toch niet zoals wij. Wij zullen zijn woorden altijd beter begrijpen dan wie anders ook. En daarom lachen wij en knipogen naar Hugo - want zo mogen wij hem noemen. Als dat niet iets is om trots op te zijn.

PAUL BAETEN GRONDA